

NSA – Uncle Sam's grote oren

Het onderstaande artikel is verschenen in het tijdschrift AMOK van juni 1984. Ook toen al de NSA! AMOK wist te melden dat deze dienst bij insiders ook bekend stond als 'No Such Agency' of 'Never Say Anything'. De aanleiding voor het artikel was de ontmaskering van een infiltrant in het vredeskamp Woensdrecht, John Gardiner. Gardiner had verklaard dat hij een veldagent was van de National Security Agency, op pad gestuurd door de dienst om de komst van de kruisraketten naar Nederland te beveiligen. In plaats daarvan smokkelde hij granaten het kamp binnen die hij in België gestolen had. Hij werkte voor de BVD en de CIA, maar voor NSA-werkzaamheden bestaat geen enkel bewijs.

James Bamford: The Puzzle Palace. A report on America's Most Secret Agency. Boston 1982.

De geboortedatum van de National Security Agency is momenteel bekend. De dienst begon zijn bestaan op 4 november 1952. Wie echter openbare bronnen uit dat jaar erop na slaat, zal niets vinden. Er was geen verslaggeving in de pers van de geboorte, geen debat in het Congres, geen enkele vermelding van het bestaan van de dienst in regeringsdocumenten, zelfs geen gerucht. Elf dagen tevoren had president Truman zijn handtekening gezet onder een zeven bladzijden tellend presidentieel memorandum. Het memorandum werd geklassificeerd als "top secret" en gerubriceerd onder een codewoord dat zelf weer geheim was. Slechts enkele leden van de regering konden kennis nemen van dit stuk dat opdracht gaf tot de oprichting van de NSA. Tot op heden blijven deze zeven bladzijden de grondslag voor alle inlichtingen-activiteiten van de Amerikaanse regering met betrekking tot communicatiesystemen. De inhoud ervan is nog steeds een van Washington's best bewaarde geheimen. Er is geen enkele wet die de activiteiten van de NSA reguleert, er bestaan alleen wetten die het verstrekken van welke inlichting dan ook over deze dienst belemmeren. Dit is een duidelijk verschil met de andere Amerikaanse inlichtingendiensten zoals bijvoorbeeld de CIA, die bij wet in het leven werd geroepen. De National Security Act van 1947 omschrijft de opdracht die de CIA heeft en stelt een aantal beperkingen aan de activiteiten van deze dienst. Hoewel die beperkingen in de praktijk natuurlijk vaak genoeg een wassen neus blijken, geven ze in theorie een mogelijkheid om de CIA aan te pakken. Bij de NSA ontbreekt zelfs dit theoretische handvat.

De reden voor het ontstaan van de NSA in 1952 moet gezocht worden in het gebrekkige functioneren van de diensten die belast waren met het volgen van de vijandelijke communicatie tijdens de Koreaanse oorlog. Het grootste probleem was een gebrek aan coördinatie tussen de verbindingsinlichtingendiensten van de verschillende krijgsmachtonderdelen. De oplossing werd gevonden in het creëren van een nieuwe eenheidsorganisatie die zich zou bezighouden met het gehele proces van verzamelen, bewerken, analyseren en distribueren van verbindingsinlichtingen. De nieuwe dienst zou komen te vallen onder het departement van defensie. Dit in tegenstelling met de tot dan toe bestaande situatie waarbij dit werk onder de bevelhebbers van de verschillende krijgsmachtonderdelen viel hetgeen aan de onderlinge rivaliteit vrij spel gaf.

Taak en interne organisatie

Zoals vele inlichtingendiensten heeft de NSA een dubbele taak, één ten aanzien van de vijand en één ten aanzien van de eigen strijdkrachten. De eerste taak wordt in het dieventaaltje van de inlichtingendiensten aangeduid als COMINT (Communications Intelligence) hetgeen kan worden gedefinieerd als het onderscheppen en verwerken van buitenlands communicatieverkeer via

radio, kabel of andere elektromagnetische middelen en het verwerken van buitenlandse gekodeerde berichten, onverschillig langs welke weg deze worden verzonden.

De tweede taak van de NSA wordt aangeduid met COMSEC (Communications Security) en kan worden omschreven als de bescherming die het gevolg is van elke maatregel welke genomen wordt om te voorkomen dat onbevoegden kennis nemen van informatie die vervat is in de telekommunikatie van de Verenigde Staten welke met de nationale veiligheid verband houdt. Deze wat ingewikkeld klinkende definities zijn ontleend aan Amerikaanse regeringsdocumenten. In meer alledaags taalgebruik komt het erop neer dat de NSA zich bezighoudt met het afluisteren van allerlei buitenlandse communicatiesystemen en met het beveiligen van de verbindingen van de Verenigde Staten zelf. Een belangrijk onderdeel van dit werk is het breken van de buitenlandse codes. Opgemerkt moet nog worden dat de term "buitenlands" erg breed wordt opgevat. Het omvat namelijk tevens het gehele in- en uitgaande grens-overschrijdende berichtenverkeer van de Verenigde Staten.

Het hoofdkwartier van de NSA is gevestigd in Fort Meade, halverwege tussen Washington D.C. en Baltimore. Het is een complete stad met eigen winkels, busvervoer, politie, onderwijsinstelling, TV-station, postkantoor en elektriciteitscentrale. Het verschil met een gewone stad is dat je in Fort Meade alleen binnenkomt na een maandelange screeningsprocedure. (..)

Overlopers

Een organisatie als de NSA is er natuurlijk als de dood voor dat zijn medewerkers overlopen 'naar de andere kant'. Een belangrijk middel om dit te voorkomen is de screening die plaatsvindt voordat iemand in dienst wordt genomen. De NSA staat bekend als een club die daarbij gebruik maakt van de leugendetektor als belangrijkste middel. Er zit echter één groot gat in deze procedure: de NSA ontheft alle militaire personeelsleden van de plicht om de test met de leugendetektor te ondergaan op grond van de redenering dat detachering van militair personeel bij de NSA niet op vrijwillige basis geschiedt. En op grond van de Amerikaanse wetgeving dient onderwerping aan een test met de leugendetektor altijd op basis van vrijwilligheid te geschieden. In dit opzicht verschilt de politiek van de NSA van die van de CIA die ook zijn militaire personeel aan de test onderwerpt en daarbij argumenteert dat hun verbintenis met de CIA een vrijwillig karakter heeft. Bij de interne gang van zaken bij de NSA wordt erg veel nadruk gelegd op de geheimhouding van namen, gezichten en functies van het personeel. Volgens Daniel Schwartz, de officiële advocaat van de NSA is de reden hiervoor dat talrijke personeelsleden in het buitenland geplaatst zijn met "covert assignments" (gedetacheerd onder schuilnaam) en dat "leven of veiligheid" van deze personen "gevaar zou kunnen lopen" als hun namen bekend zouden worden. (Puzzle Palace, p. 123).

Het netwerk

De NSA kan beschikken over een systeem van afluisterposten dat de hele wereld omspant maar vooral dichtgeconcentreerd is rond de grenzen van de belangrijkste potentiële tegenstanders. Belangrijke installaties zijn er bijvoorbeeld in Japan, Zuid-Korea, Turkije en West-Duitsland. De omvang van een luisterpost kan variëren van een legertruck tot een stelsel van gigantische schotelantennes, dat bediend wordt door 1500 militairen zoals er een gevestigd is in Edzell in Schotland. Daarnaast zijn er de spionagevliegtuigen, volgepakt met elektronische apparatuur. Deze kunnen ook in gevechtssituaties worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld in de Vietnamese oorlog

gebeurde om artillerievuur en luchtaanvallen te leiden. Hoewel er niet zoveel organisatorische details over bekend zijn staat wel vast dat de NSA ook nauw betrokken is bij het stelsel van spionagesatellieten waarover de Verenigde Staten beschikken. Hierbij wordt samengewerkt met de luchtmacht en de CIA.

In de zestiger jaren exploiteerde de NSA ook een vloot van spionageschepen, maar na incidenten met de USS 'Liberty' (in 1967 tijdens de zesdaagse oorlog aan barrels geschoten door de Israëli en de USS Pueblo (1968 onderschept door de Noord-Koreaanse marine) werd het programma beëindigd.

(..)

Het voorgaande is een korte samenvatting van de inhoud van het boek van Bamford, dat 465 bladzijden telt en voorzien is van een goed register. Ten slotte een woord ter beoordeling. Het boek maakt een erg gedegen indruk en is gebaseerd op overheidsdocumenten (deels verkregen met behulp van de Amerikaanse wet op de openbaarheid van bestuur), persartikelen en interviews met (ex)medewerkers van NSA. In theorie is het mogelijk dat de auteur een deal heeft gesloten met de NSA om bepaalde NSA-activiteiten niet te behandelen, in ruil waarvoor de NSA dan zou hebben afgezien van juridische procedures. Gezien de onafhankelijke positie die de schrijver duidelijk inneemt zou dit dan ergens in het boek vermeld moeten zijn. Aangezien dit niet het geval is, lijkt mij dat het boek een korrekte weergave van de activiteiten van de NSA is voorzover die voor een onafhankelijk publicist zijn te achterhalen.

Kees Kalkman

De originele spelling van het artikel is gehandhaafd.